

תוצאות חיים

שיעורו השבועי של מרן הגאון רבי **יצחק רצאבי** שליט"א - פוסק עדת תימן
הנמסר בביתו מידי ליל שישי לבחורי הישיבות הקדושות
וצ"ל ע"י התאחדות בני התורה ובסיוע מוסדות יד מהר"ץ

משלחן מלכים

מתורת מרן שליט"א

ויחזנו ברפידים ולא היה שם מים לעם לשתות (במדבר ל"ג י"ד)

נראה לענ"ד כי יש לרמוז בזה, שלא שתו מי תורה. כי התורה נמשלה במים, כמו שדרשו חז"ל בבבא קמא דף יז. ובתנא דבי אליהו זוטא פרק י"ג ובכמה דוכתי, על פסוק (ישעיה נ"ה א') הוי כל צמא לכו למים. וזהו שדרשו חז"ל בסנהדרין דף קו. ובמכילתא שלהי פרשת יתרו ובכמה דוכתי על פסוק (שמות י"ז ח') ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים, שרפו ידיהם מדברי תורה.

ברם מי שמתחזק ומשתדל, עוזב את העיצלות ואינו מרפה את ידיו, הוא חונה ושרוי בעסק התורה שניתנה בסיני, וזהו שנאמר (בפסוק ט"ז) ויסעו מרפידים ויחזנו במדבר סיני.

אבל אם אינו עושה כן, נופל הלילה בטומאת התאוות ויצרא דעבירה, כי אין תרופה ליצר הרע אם לא התורה, כמו שאמרו חז"ל בקידושין דף ל: בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין. ועיין ברכות דף ה. לעולם ירניז אדם יצר טוב על יצר הרע. נצחו, מוטב. ואם לאו, יעסוק בתורה וכו'. וזהו שנאמר (בפסוק ט"ז) ויסעו ממדבר סיני ויחזנו בקברות התאוה. ר"ל שעוזב את התורה שניתנה בסיני, מיד הוא נצלל ונמטב בריבוי תאוה (וזכרני שראיתי רמז זה בשם אחד מהגדולים), באופן שהוא קבור כמת מבחינה רוחנית, ואף מבחינה גשמית מביא על עצמו חלאים עד מיתה. ולכן כינו חז"ל בכמה דוכתי לבית הרחם בשם קבר.

(מתוך הספר נפלאות מתורתך מטות ל"ג י"ד).

מ השיעור השבועי

שנמסר בליל ששי עש"ק מטות (פנחס)

אמנם, אם היה חולה עשיר וניצל
אותו, נראה שאין את שני הטעמים,
כי גם זה לא מקובל, וגם אם לא
ישלם זה לא ינעול דלת, כי בכל אופן
מרויח הרופא הרבה.

אם כוונה בתפילה מעכבת או לא

ידוע שהרמב"ם קבע את סדר ספרו
בעזרה מיוחדת, הקובעת את גדר
ההלכה, ויש לזה נפקא מינה.

ברמב"ם בהלכות תפילה פרק רביעי
מביא דברים לעיכובא, ובפרק חמישי
לא לעיכובא. ובכלל הדברים שאינם
מעכבים את התפילה מביא, השוית
הקול.

וביאר בהלכה ט', לא יגביה קולו
בתפילתו ולא יתפלל בליבו, אלא
מחתך הדברים בשפתיו ומשמיע
לאזניו בלחש וכו'.

ויש כמה אפשריות, שמשמיע לאחר,
שמשמיע לאזניו, שמוציא בלא קול
ושבוה לפעמים א"א לדעת מה
בדיוק הוא אמר, כגון א' וה', ר' ול'.

שווי חכמה

דברנו בשבוע שעבר על מה שעושה
אדם ע"י חכמה, אם זה שווה כסף,
דבר שאינו ידוע בשוק.

והבאנו בזה עניין רופא שרק אמר
מה יעשו, ולא שריפא, כיון שלמד
תרופות וכו'. והוא אומר שאינו חייב
במצוה, כי יש עוד רופאים. וכמו
מוהל שיכול לומר שאינו מחויב.

בש"ע מובא ברוצה לעבור את
הנהר, ואמר לשלם הרבה, ואומר
משטה הייתי כך או כדי שלא תעכב
אותי, אין לו אלא שכרו הראוי לו
וכו'. וכתב הרמ"א, שהשבעת שדים
או רפואה חייב מה שהתנה עמו.
וזהו משום שכך הרגילות והסכמת
בני אדם שהם שווים הרבה כסף.
ושדכנות, אין לו אלא שכרו, אע"פ
שהתנה עמו ליתן לו הרבה.

וביאר החילוק בין שדכן לרפואה,
ששדכנות זה לא מקובל.

אבל בעידה לדרך ובמטח משה
מבואר החילוק, שהרופאים לא ירצו
לרפא, ותיסגר דלת בפני חולים. ואין
דבר זה בשדכנות.

ומזה שכתוב רק שפתיה נעות, וקולה לא ישמע, לומדים שישמיע לאזניו בלחש, וכך הביא בב"י. אבל בבדק הבית מביא ע"פ הקבלה שלא ישמיע גם לאזניו. וכך עושים המדקדקים.

והנה, המתפלל בלב, האם יצא יד"ח או לא. זה תלוי אם הרהור כדיבור או לא. ורוב הראשונים פוסקים שאינו כדיבור.

אבל אולי יש לחלק, שבמקום שלא צריך לדבר, כמו תפילה שהיא עבודה שבלב, לכו"ע לא צריך שיחשב כדיבור. אבל זה לא מוסכם. [רעק"א אומר שמדרבנן לכו"ע לאו כדיבור דאמי].

ואנו דנים אם אפשר לצאת יד"ח בלא להשמיע, כי ברור שמש"כ הרמב"ם בלחש, הוא שמשמיע לאזניו.

ורדך אגב, מרן אומר בש"ע (סימן ק"א) שצריך לכוון בתפילה, והכוונה לכוונה כללית, ולא בכל מילה. ולפעמים לא מכונים, וצריך לדעת שאפשר לחזור אפילו על ברוך אתה ה', כל שלא סיים הברכה].

ובסעיף ב' מרן כמעט העתיק את הרמב"ם, שצריך לחתך הדברים בשפתיו. אבל לא כתב אם בדיעבד מהני הלא להוציא. וכתב המגן

אברהם שצ"ע אם יצא בדיעבד, כי לכאורה אין משמעות שלא יצא, ובמיוחד שעיקר התפילה היא בלב, וזוה גם הטעם לזה שמתפללים בלחש. אלא שא"כ למה כתוב בגמרא שבעל קרי לא מתפלל, והרי הוא מותר בהרהור. אלא ע"כ דלא יצא, דבעינן שיחתוך בשפתיו, כי הקול מעורר למעלה. וכמו שמובא בספרים, שבהכנות שבת יאמר לכבוד שבת, כי זה משפיע ומוסיף קדושה על הדבר. ומה שחולה מתפלל, זה על אף שלא יוצא יד"ח, ונפ"מ שאם הבריא צריך להתפלל שוב.

והנפש החיים מבאר את העניין, שהעושה מעשה בלא כונה, יוצא יד"ח, משא"כ המכוון בלא מעשה, שאינו יוצא יד"ח. כי במצוות המעשיות העיקר זה החלק המעשי.

אבל הוא מוסיף, שגם בתפילה שעיקרי הוא רוחני, צריך לחתך בשפתיו, וזה מעכב, ולא יוצא יד"ח בלא זה.

וציין למג"א שהעיר על זה בראיות נכונות. ויש קצת הערה בזה, כי הוא כתב בסוף שצ"ע.

אמנם, בהרבה מרומות הפוסקים כותבים בלשון אפשר וכדומה, אבל העלו אחריהם דבריהם כדבר ברור,

וזהו משום שכתבו כך דרך ענוה.
ואולי כך הוא גם כאן.

ונחזור לרמב"ם, שהביא הלכה זו
בהלכות של הדברים שאינם
מעכבים, ומוכח דס"ל שאינו מעכב.

ולשמחתי הרבה ראיתי שבספר
הבתים מביא את הרמב"ם הזה
וכותב, יראה לי שאם לא הוציא
בשפתיו יצא. אמנם כתב כן מדעתו,
ולא מדיוק לשון הרמב"ם.

והנה ברבינו מנוח כתוב, שהטעם
שמשמיע לאזנו בלחש הוא, שנראה
כאדם נואש [יאוש מכח התפילה].

ומגיה ספר הבתים כתב ע"ז לנכון,
שמדברי רבינו מנוח משמע שיצא
יד"ח, כש"כ המג"א. וכנראה כוונתו
לסברא שכתב המג"א בתחילה. ומה
שמדויק מרבינו מנוח, כי סברתו לא

נראית לעיננו, כי למשל אולי
כוונתו להתפלל יותר מתוך הלב.

מובא בפסקי תשובות, שיש מכשלה,
שרוצים שלא להשמיע לאזניהם, אבל
אינם מבטאים את אותיות הגרון
והחיד.

ובעוד יוסף חי מביא, שאם כך יהיה,
עדיף שישמיע לאזניו, כי בלא זה
יהיה רק הרהור. ודברי הרמב"ם
הם הצלה לנו, כי דייקנו ממנו
שיוצאים ידי חובה.

ואני חושב שזה מדויק מהפסוק, רק
שפתיה נעות וקולה לא ישמע.
שבמלה נעות יש בנו"ן דגש חזק
[והוא דחיק, כמו משכני אחר-כך –
נרוצה], לומר שצריך להניע את
השפתיים חזק, שלא יחשב הרהור.

נכתב לפי הבנת העורך.

שימוש חכמים

שו"ת שנשאל מרן שליט"א

שאלה. האם עדיף להתפלל מהר או לאט.

תשובה. אלו הן שיעור. יש אומרים שצ"ל אומר את כל הפרכה בשיעור אחת, כי
כך לא חולט. וצריך כל אחד להקדק בצמח. ובצמח צ"ל שפני כל הפרכה יודע
מה בא לברק, זה ק"ל. כי לא צריך דווקא בכל מלה ומלה לכוון. ואם את
תחסר לו תפילה, היא תושט צ"ל תפילה אחרת, או צ"ל כמה תפילות יחד. כי
כתוב שהתפילות לא נדחות, ותפילה אחת טובה מצלה את כל התפילות. וכמו
אכילה אחת של ע"מ, מצלה את כל האכילות של החודש.